

27. novembra zavrnite levi center in tiste, ki ga podpirajo. Glasujte za mir in miroljubno sožitje, za gospodarski preporod, za pravice slovenske narodnostne skupnosti! **GLASUJTE ZA KOMUNISTE!**

Obnovljena izdaja - Leto XVIII. - Štev. 20 (684) - Trst - 28. oktobra 1966 40 lir Spediz. in abb. post. Gruppo II

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Za konkretno rešitev vprašanj slovenske šole

Slovensko šolstvo na Tržaškem in Goriškem je v zelo težkem položaju. Zakon za osnovne in srednje šole, ki je bil odobren leta 1961, se le deloma izvaja. Položaj učnega osebja je še vedno nerešen. Prav tako je nerešeno vprašanje vodilnega in nadzornega kadra. Natečaj za stalna mesta na osnovnih šolah ni še razpisan. Tudi natečaj za stalna profesorska mesta ni razpisan. Tako na osnovnih kot na srednjih šolah ni dovolj prepotrebnih učbenikov. Tudi sporazum s Slovenijo glede nekaterih učnih knjig se ne izvaja. Skratka: skoraj vsa vprašanja slovenskega šolstva so še vedno odprta.

Razumljivo je, da nerešena vprašanja negativno vplivajo na razvoj slovenske šole. To so potrdili tudi slovenski šolniki, ki so se pretekli teden razgovarjali s senatorjem Rofijem na sedežu federacije KPI v Trstu.

Med razpravo o zakonskem načrtu za financiranje šolstva v petletju 1966-70, ki je bila pretekli teden v Rimu, je poslanka Marija Bernetič predložila resolucijo, v kateri je med drugim rečeno, da pomanjkanje dejanske ureditve šolskih ustanov s slovenskim učnim jezikom na tržaškem in goriškem področju povzroča veliko škodo ter je v nasprotju z ustavnimi določbami o

enakopravnosti slovenske narodnostne skupnosti. Resolucija, ki je bila sprejeta kot priporočilo, obvezuje vlado, da odredi posebne ministrske norme za praktično izvajanje zakona števil. 1012 z dne 19. julija 1961, ki se nanaša tudi na organizacijo in na natečaje. Skratka: resolucija obvezuje vlado, da končno normalizira življenje šol s slovenskim učnim jezikom.

Obstoječe stanje nesporno potrjuje, da razne vlade, ki so si sledile v vseh teh letih, niso smatrale za potrebno pristopiti k reševanju teh perečih vprašanj.

Težak položaj se ni izboljšal niti potem, ko je prišel na oblast levi center. Z vsopom socialistov v vlado se torej stanje slovenskih šol ni izboljšalo.

Zalostno je, da moramo o vsem tem pisati več kot pet let po sprejemu zakona za slovenske šole.

Medtem pa šolski skrbništvi v Trstu in Gorici svojevoljno sprejemata razne ukrepe, ki škodujejo življenju slovenske šole ter zavirajo njen razvoj. Zakon čisto tolmačita po svoje. Pri tem izkoriščata tudi pomanjkljivosti zakona iz leta 1961. Spajata razna razmateljstva, krčita število razredov. Ne kažeta razumevanja, da je manjšinska šola nekaj posebnega ter da splošna pravila, ki veljajo za šolo večinskega naroda, ne morajo vselej veljati tudi za manjšinsko šolo. Skratka: diskriminacija slovenske šole se nadaljuje. Dejstvo, da so slovenske šole brez nujno potrebnih učnih knjig to neizpodbitno dokazuje.

Te dni je bila objavljena vest, da

(Nadaljevanje na 4. strani)

Resolucija o slovenski šoli

Naša poslanka tovarišica Marija Bernetič ter tovariša Levi Arian Giorgina in Luigi Berlinguer so med razpravo o zakonskem načrtu za financiranje načrta za razvoj šolstva v petletju 1966-1970, ki je bila prejšnji teden v rimski poslanski zbornici, predložili naslednjo resolucijo:

«Poslanska zbornica, upoštevajoč,

da pomanjkanje dejanske zakonske ureditve šolskih ustanov s slovenskim učnim jezikom na tržaškem področju in v goriški pokrajini povzroča veliko škodo vodstvenemu, učnemu, upravnemu in pomožnemu osebju in je v nasprotju z ustavnimi določbami o enakopravnosti etnične manjšine, obvezuje vlado, da odredi in takoj uresniči posebne ministrske norme za praktično izvajanje zakona števil. 1012 z dne 19. julija 1961, ki se nanaša na organizacijo in na natečaje, da se končno normalizira življenje šol s slovenskim učnim jezikom».

Resolucija je bila sprejeta kot priporočilo ministru Guiu.

Občinske volitve v Ronkih

Na listi KPI sta tudi dva slovenska kandidata

27. novembra bodo v občini Ronke izvolili nov občinski svet. Prvič se bo volilo na podlagi proporcionalnega sistema, kar pomeni, da se bo predstavilo veliko več kandidatnih list kot v preteklosti. Kaže, da se bodo za 20 sedežev potegovali listi KPI, KD, PLI-MSI in, prvič v goriški pokrajini, skupna lista PSI-PSDI. Do sedaj je bila občinska uprava v rokah levičarske večine KPI, PSI in PSIUP, ki je pred štirimi leti zamenjala demokristjansko upravo, katere značilnost sta bila imobilizem in nesposobnost. Na sedanjih volitvah skuša KD, ki je bila pred štirimi leti poražena, ponovno priti na upravo preko levega centra. A ljudje imajo dober spomin in ne bodo dopustili, da bi demokristjani ponovno prevzeli občinsko upravo, čeprav s kritjem socialistov.

Do 2. novembra liste morajo biti predložene. Do sedaj je samo KPI predložila svojo z vsemi dosedanjimi občinskimi svetovalci. Med temi sta tudi Slovenca Franc Jarc, ki je že bil občinski svetovalec v dosedanjih upravi, in ladjedelniki delavec Mirko Frandolič. Na ta način so v komunistični listi tudi pred-

Preteklo nedeljo je tržaška mladina priredila originalno manifestacijo. Nastopili so pevci in kitaristi s pestrim sporedom pesmi proti vojni in proti fašizmu

Neuspela provokacija

Kljub protesten vse demokratične javnosti se je v nedeljo vsilil napovedani fašistični shod «za obrambo časti meja». «Častilci meja» so se zbrali iz vse severne Italije

Zanimivo je, kako so oblasti ravnale z njimi. Seveda, to niso bili delavci, ki se bijejo za vsakdanji kruh, to je bila «simpatična» drhal. Fašiste, ki so se posedli v nekem kinu in kjer so gledali nek film proslule fašistične propagande, so zaščitili. Nato se nekaj «kameradov» nagovorilo zbrano drhal.

Klavrna manifestacija se je končala, ostal pa nam je srd, da so jo dopustili, v mestu, ki je poznalo Rižarno. Toda dokazala je, kako je

dokončno propadel «ideal» črnih srajc in kako je tudi struna nacionalizma, ki je pred leti vplivala na tržaško malomeščanstvo dokončno oglušena.

Izjava tržaške federacije KPI

V zvezi manifestacijo neofašistične mladinske organizacije v Trstu je tržaška federacija KPI objavila naslednje sporočilo:

«Za nedeljo, 23. novembra je bila napovedana v Trstu manifestacija MSI pod geslom «za dostojanstvo meja». Na zborovanju bi se morali zbrati fašisti iz vse severne Italije. Ta manifestacija ima nesporen provokatorski značaj. Prav za to, da se zagotovi dostojanstvo meja, je neobhodno potrebno, da se ta nesramna manifestacija prepove. Vzroki za to prepoved so zelo jasni. V tem letu praznujemo 20. obletnico republike, ki je zrasla iz odporniškega gibanja. Vsi vedo za neofašistične atentate v Gornjem Poadižju, ki so ga fašisti prepustili svojim gospodarjem-Nemcem. Prav v teh dneh je predsednik republike na obisku v naši deželi. Zato bi takšna manifestacija v zvezi z omenjenimi dogodki, imela neposreden in nevaren provokatorski značaj. Zborovanje naj bi bilo v Trstu, toda naše mesto je pretrpelo hude fašistične zločine, zverinsko zatiranje Slovencev ter grozotne zločine v Rižarni. Trst so fašisti prepustili v roke gauleiterju Reinerju in je pretrpel vse strahovite posledice agresivne vojne ter Mussolinijevega zatiranja.

Takšne manifestacije vladni organi ne smejo dopustiti. Pri tem se ni mogoče sklicevati na demokratična načela. Volja prebivalstva, koristi in ugled države ter republiška ustava terjajo odločno stališče. Komunistična partija pričakuje, da bodo stranke, demokratična in protifašistična združenja in prebivalci dvignili svoj glas, da se prepreči Trstu in državi ta fašistična provokacija.»

Javna debata KPI-KD

V nedeljo 20. novembra bo v kinodvorani «Nazionale» v Trstu, na drevoredu XX. septembra, debata med komunistično partijo in krščansko demokracijo.

Tako so se dogovorili zastopniki obeh strank, ki so se srečali prvič v sredo 19. in drugič v sredo 26. oktobra. Našo partijo sta na tem srečanjih zastopala tovariša Lino Crevatin in Gabrijela Gerbec, krščansko demokracijo pa dr. Coloni in Rinaldi.

To je prva tovrstna debata v našem mestu. V njo bosta gotovo posegla tajnika obeh strank, dr. Paolo Sema za KPI in dr. Botteri za KD.

Komunistična partija ima zelo jasno izdelana stališča o slovenski narodnostni skupnosti v Italiji. Odločno zagovarja načelo, da morajo biti Slovenci popolnoma enakopravni državljani; da mora biti zajanjena pravica do uporabe slovenskega jezika tudi v javnih uradih in na sodiščih; da mora biti zagotovljen vsestranski razvoj slovenske šole ter odpravljena sleherna diskriminacija. Komunistična partija vabi Slovence, naj ji dajo svoj glas na volitvah. S tem, da bodo Slovenci glasovali za Komunistično partijo, ji bodo še enkrat pomagali nadaljevati pravičen boj za slovenske pravice. Zato, Slovenci, tudi na upravnih volitvah, ki bodo 27. novembra, dajte svoj glas komunistom!

Zadnje dejanje socialdemokratske združitve

V nedeljo 30. t. m. bo združen med PSI in PSDI prejela dokončni blagoslov, saj ga je v četrtek 27. t. m. delno prejela od za to sklicanega zadnjega kongresa PSI in ga bo jutri, v soboto 29. t. m. pa prav tako delno od zadnjega kongresa PSDI.

Dokončni blagoslov socialdemokratske fuzije bo prišel s strani delegatov obeh kongresov, ki se bodo v nedeljo združili v «ustanovitveni» kongres nove, združene stranke.

Veliko se je govorilo v zadnjih mesecih o tej fuziji, a dokončno dejstvo je to: ni vodstvo PSDI prišlo na pozicije PSI, stališča se niso srečala na pol poti, pač pa je vodstvo PSI prešlo na pozicije PSDI, na tiste pozicije, ki so jih sedanji voditelji PSDI zastopali proti Nenniju in sedanjim voditeljem PSI, ko so januarja 1947 izstopili iz do tedaj enotne socialistične stranke.

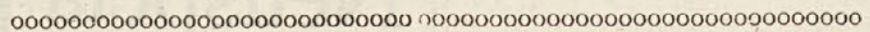
Na vseh področjih, na ideološkem in političnem, zunanje in notranjepolitičnem, je vodstvo PSI kapituliralo pred italijansko in mednarodno socialno demokracijo. Atlantizem, zahodna «kultura», zagodna «demokracija», zahodna «svoboda», antikomunizem v in izven Italije, nasprotovanje «dialogu» s komunisti (medtem ko se demokristjanska levica prav v zadnjem času zavzema za ta dialog), «obračunavanje» s socialistično perspektivo pod pretvezo drugačnih pogojev in drugačne stvarnosti, reformizem v okviru kapitalističnega sistema so «inače» stranke, v katero so voditelji PSI vstopili v vlogi spokornikov.

Izginja iz italijanskega in mednarodnega političnega pozorišča stranka, ki se je razlikovala od socialne demokracije in je vodila svojo neodvisno politiko s svojimi neodvisnimi pogledi do nekaj let od tega. Izginja s to fuzijo stranka, ki je imela svoje velike zasluge v bitki za otvoritev socialistične perspektive v Italiji od svojega nastanka dalje. V njej niso poprej nikoli zmagali social-

ni demokrati, ki so vedno ostali v manjšini ali so bili prisiljeni izstopiti. Danes, na žalost, s to fuzijo socialdemokracija, ki ni imela v Italiji nikoli veliko pristašev, zmaguje na vsej črti nad Nennijem in tistimi, ki so mu pomagali pri socialdemokratizaciji PSI in pri kapitulaciji pred tistimi, ki so bili vsa ta povojna leta verni sluge kapitalistične obnove v Italiji in klerikalnih oblastnežev.

Res je, da je veliko voditeljev in pristašev, ki so vse te mesece izjavljali, da se ne bodo včlanili v socialdemokratsko stranko, res je, da ne poteka vse gladko, kot so Nenni in njegovi pristaši mislili, da bo potekalo. Vendar se bodo morale socialistične sile izven KPI in socialne demokracije

pregrupirati, če bodo hotele nadaljevati s svojo tradicijo in s svojo borbo za socializem v Italiji. Pravilno je trditi, da doživlja v tem trenutku italijansko delavsko gibanje težke čase, a uverjeni smo, da se ne more z nekim zgolj formalnim aktom, kot je «ustanovni» kongres PSDI-PSI-U, izbrisati vsa socialistična stvarnost v Italiji in katere stebri bodo še enkrat morale biti tiste sile, ki razumejo, da italijanska socialna demokracija ne more nuditi nobene alternative kapitalistični družbeni ureditvi v Italiji in da takšna alternativa lahko vznikne samo iz enotnih naporov komunistov, resničnih socialistov, ki niso potisnili Marksa na podstrešje, in socialno usmerjenih katoličanov.

CGIL zahteva ponovno proučitev sklepov CIPE

V ponedeljek so se v Trstu sestali deželno tajništvo CGIL, vodstvo Nove delavske zbornice in Zvezze kovinarjev FIOM iz Trsta, vodstvo Delavske zbornice iz Gorice, predstavniki notranjih komisij CGIL v ladjedelnicah in drugih podjetjih z državno udeležbo v tržaški in goriški pokrajini. Na skupnem sestanku so ugotovili, da se industrijski potencial podjetij z državno udeležbo v deželi krči, kar je prišlo do izraza zlasti po ukinitvi ladjedelnice Sv. Roka v Miljah, pa tudi v tržaški tovarni OMFA in v drugih obratih. Ugotovili so tudi, da sklepi medministrskega odbora za programiranje CIPE hudo vzmirjajo delavce in javno mnenje na splošno. Posledice teh sklepov bodo resne ne le v Trstu temveč v vsej deželi. Povzročili bodo neravnovesja in zmanjšujejo možnosti gospodarskega razvoja. Spričo tega so udeleženci sestanka izrazili nezadovoljstvo tudi z vsebino raz-

govorov med predstavniki ministrstva za proračun in sindikati. Ti razgovori se omejujejo le na vprašanja zaposlitve, kar nima pravega pomena, če ni povezano s stvarnimi načrti za preureditev ladjedelnic.

Na sestanku so sindikalisti ugotovili tudi, da bodo sklepi CIPE ponovno oslabili gospodarski stroj v Trstu in v vsej deželi. Ti sklepi so tudi v nasprotju s potrebo po racionalizaciji ladjedelstva, ker gre za rezultat političnega pritiska. Sindikalisti poudarjajo, da mora vlada proučiti te sklepe tudi z vsebinske plati, čemur se doslej izmika.

Udeleženci sestanka so pooblastili vsedržavni vodstvi CGIL in FIOM, naj odločno zagovarjata stališča, ki so vsebovana v skupnem poročilu od 13. oktobra letos. Če bi vlada ne hotela ponovno proučiti sklepov CIPE, naj osrednji sindikalni organizaciji poskrbita za uskladitev in obnovev stavkovne borbe.

Senator Vidali zahteva strogo preiskavo o dogodkih 8. oktobra v Trstu

Senator Vidali je poslal predsedniku ministrskega sveta in ministru za pravosodje vprašanje, da bi zvedel, če je bila odredjena ali če se ne namerava odrediti strogo preiskavo, da se ugotovi upravičenost kriterijev, po katerih so se ravnale oblasti in organi javne varnosti pri ukrepih proti meščanom, ki so sodelovali in se udeležili dogodkov v soboto 8. oktobra v Trstu.

Senator Vidali zahteva predvsem, da se ugotovi, kako je prišlo do priprtja okrog 500 meščanov in kako so z njimi ravnali med zasliševanji na komisariatih javne varnosti in v vojašnicah, kamor so jih zveklili v nekaterih primerih z brutalnim nasiljem; na kakšni osnovi je bilo 289 priprtih prijavljenih sodnim oblastem in okrog 90 aretiranih v koronejskih zaporih; na osnovi kakšnih kriterijev je prišlo do pridržanja in aretacij številnih meščanov na domovih tudi v naslednjih dneh še en teden po dogodkih; če odgovarja resnici, kot se z raznih strani vztrajno zatrjuje, da je bil postopek pri tem v očitnem nasprotju s pravicami državljanov, ki jih določa republiška ustava; kdo so v tem primeru neposredni odgovorni za te kršitve in kakšni ukrepi so bili povzeti proti njim.

Parlamentarni urad KPI v Trstu na razpolago družinam aretiranih delavcev

Parlamentarni urad KPI v Trstu sporoča, da sta senator Vittorio Vidali in poslanka Marija Bernetič na razpolago družinam aretiranih zaradi dogodkov 8. oktobra in eventualno pridržanih ter nato izpuščenih, ki menijo da lahko dokažejo, da so prizadeti bili pred in med zasliševanji eventualno pretepani na sedežih policije.

Parlamentarci KPI nameravajo, upoštevajoč govornice, ki so se razširile v tem smislu, obsoditi v parlamentu zlorabe in ilegalnosti.

Zainteresirani lahko pišejo ali se osebno obrnejo na oba parlamentarca pri parlamentarnem uradu v Ul. Capitolina 3 v Trstu.

Sporočilo Združenja bivših deportirancev v nacistična taborišča

Bivši deportiranci v nacistična koncentracijska taborišča, ki so svojčas vložili prošnjo za pridobitev odškodnine od Zahodne Nemčije in to na osnovi člena šte. 2043 z dne 6. oktobra 1963, so vabljeni, da se čimprej zgledajo na sedežu pokrajinske sekcije Vsedržavnega združenja bivših političnih deportirancev v nacistična a taborišča — Trst, Ulica Zonta 4, telef. 69-119 — kjer bodo prejeli važna sporočila, ki se jih tičejo.

Zunanji svet

Sestanek v New Delhiju

Ta teden so se v New Delhiju sestali predsednik Socialistične federativne republike Jugoslavije, Tito, predsednik Združene arabske republike, Naser in predsednica indijske vlade Indira Gandhi. Razpravljali so o perečih mednarodnih vprašanjih, predvsem o hudi nevarnosti, za mir, ki jo povzroča vojna v Vietnamu, pa tudi o poteh, ki vodijo k mednarodni pomiritvi ter ublažitvi nasprotstev.

Po sestanku v New Delhiju je bilo objavljeno skupno poročilo, ki pravi, da so predsedniki proučili mednarodni položaj, si izmenjali mnenja o mednarodnih vprašanjih in o nadaljnji krepitvi sodelovanja ter da so pogovori potekali v ozračju popolne iskrenosti, medsebojnega skladumevanja, kar je potrdilo tudi razkladno pogledov.

Vsi trije visoki državniki so izrazili globoko zaskrbljenost spričo čedalje večjih groženj miru, in sicer zaradi kršitev načela miroljubnega sožitja in načel ter ciljev ustanovne liste OZN. Zlasti so ugotovili večje vmešavanje v notranje zadeve, pogostejšo uporabo sile in izvajanje pritiska nekaterih sil proti na novo osvobojenim državam in drugim državam v razvoju. Menijo, da je oglavitni vzrok za sedanje težave, ker se imperialistične in neokolonialistične sile postavljajo po robu hotenjem in boju narodov in držav, da bi se povsem politično in gospodarsko osamosvojile. Z zadovoljstvom so ugotovili, tako je podčrtano v skupnem poročilu, da so narodi sveta trdno odločeni ohraniti mir in okrepiti svoj boj za politično in gospodarsko neodvisnost. Izrazili pa so hudo zaskrbljenost zaradi nevarnega položaja v Jugovzhodni Aziji, zlasti pa zaradi stopnjevanja vojaških operacij v Vietnamu. To stopnjevanje, grozi, da bo preraslo v širšo vojno. Trpljenje vietnamskega ljudstva, človeške žrtve in gmotna škoda morajo zbuditi veliko zaskrbljenost vseh miroljubnih narodov sveta. Zato se poudarja, da je treba takoj prenehati bombardirati Severni Vietnam brez kakršnikoli poprejšnjih pogov. Izvajanje ženevskih sporazumov iz leta 1954 in umik vseh tujih vojaških sil bi lahko vodila k miru in omogočila vietnamskemu ljudstvu, da samo brez zunanje vmešavanja odloči o svoji prihodnosti. Južnovietnamska osvobodilna fronta bi morala sodelovati pri vseh prizadevanjih za mir kot ena izmed glavnih strani.

O „cestni“ politiki goriških socialistov

D'Annunzиеv spomenik, ki so ga na pobudo filofašističnih elementov pred kratkim postavili na goriškem gradu.

Kot je znano je prostor za postavitev tega spomenika dala na razpolago sedanja goriška občinska uprava, v kateri sodelujejo tudi socialisti in goriška SDZ.

Postavitev tega spomenika predstavlja hudo žalitev vsega demokratičnega in antifašističnega ljudstva in v prvi vrsti Slovencev, ki so pod fašizmom pretrpeli toliko gorja.

Socialisti in goriška SDZ niso še dali nobene izjave v zvezi s tem dogodkom. Niso smatrali za potrebno, da odgovore na hude obtožbe. In vendar so soodgovorni za postavitev spomenika fašističnemu pustolovcu.

Seveda je lažje govoriti o «asfaltnem traku» in o «telefonskih pogovorih» v Rimu kot pa o vprašanjih, ki mečejo predstavnike obeh skupin v slabo luč.

Vsaj socialisti bi se pač morali zavedati dejstva, da so jim demokristjani in desničarji sploh pripravljene za take usluge, kot jim

jih delajo in pa za molčanje urediti kako cesto ne samo z asfaltom!

Nismo proti temu, da se uredijo ceste po slovenskih vaseh. Nasprotno, iz sejnih zapisnikov je razvidno, da so se komunistični svetovalci, bodisi v pokrajinskem, bodisi v občinskem svetu, dostikrat zavzeli za rešitev tega vprašanja. Prav tako sta goriška deželna svetovalca Jarc in Bergomas skupaj s svojimi tovariši v pokrajinskem svetu, imela stike s slovenskimi župani. Potrebe in zahteve so bile prikazane tudi v razgovoru, ki so ga imeli s predsednikom goriške pokrajinske uprave.

Če se je nekaj napravilo, potem to ni zasluga samo socialistov, odnosno levega centra! Slednji je v celoti odgovoren samo za postavitev spomenika D'Annunziu!

Glede petletnega načrta za ceste moramo še pripomniti, da ni omenjena cesta, ki vodi iz Devetakov v Doberdob, ki je še pred dobrim letom bila na prvem mestu v seznamu cest, ki bi prišle v poštev za asfaltiranje. Verjetno

je levi center pozabil na Doberdob, saj se v zadnjem času po taktiki socialdemokratov, financira predvsem občine, kjer je levi center v škripcih. Tako je n. pr. minister za javna dela «poklonil» občini Zagraj (kjer levi center šepa), kopico milijonov. Socialisti so ob tej priliki pozabili na slovenske vasi goriške občine

Socialistični odbornik Waltritsch pravi tudi, da bo «socialistična skupina, ki je že danes podvojena zaradi združitve socialističnih in socialdemokratskih svetovalcev branila klasifikacijo cest, v slovenskih vaseh». Mi smo prepričani, da je ravno nasprotno. In to smo že večkrat poudarili tudi v našem listu. Z ljudmi «alla Zucalli», (to je socialdemokratski poslanec, ki predlaga, naj bi priznali «zasluge» razgrajacev in atentatorjev, ki so se «izkazali» pred leti v Gorici, ni moč kaj pametnega pričakovati.

Med tistimi, ki so v vrstah novepečene socialdemokracije, ki naj bi po mnenju Waltritscha «brani» klasifikacijo cest v slovenskih vaseh» je tudi neki Devetag, ki govori o «foibah» ter sanja o «Berlinskem zvalu» tudi v Gorici.

Namesto do «podvojitve» bo prišlo do razcepitve zdrave politike do vseh problemov, ki se tičejo Slovencev.

Spomenica predsedniku republike

Beneški in kanalski Slovenci so ob prihodu predsednika republike v našo deželo naslovili nanj naslednjo spomenico:

Spoštovani gospod predsednik!

Slovenci iz videmske pokrajine Vas ob Vašem obisku, ki ste ga namenili našim krajem ob stoletnici pripadnosti italijanski državi, pri srčno pozdravljamo, Vam izrekamo dobrodoščilo in Vam želimo prijetno bivanje med nami.

Gotovo ste, gospod predsednik, kot dolgoletni javni delavec z resnico raziskujočim duhom in občutljiv za tegobe ljudi, slišali tudi o nas, slovenskemu prebivalstvu v videmski pokrajini.

1300 let prebivamo v teh krajih, od teh samo kar 800 let pripadali oglejskemu patriarhu in beneški republiki, ki sta priznavala še največ pravic in široko krajevno avtonomijo v sodstvu in upravi. V takih razmerah se je moglo gospodarstvo svobodno razvijati, prav tako se je mogla svobodno iz roda v rod prenašati slovenska govornica in zavest pripadnosti k tej jezikovni skupnosti.

Tradicionalna povezava z Benetkami, še sveži spomini na svoboščine, ki so jih bili daljni predniki deležni in ki jih je Avstrija pozneje odvzela, realistično upoštevanje gospodarske povezave goratih področij z ravninskimi predeli in tudi izbira med absolutistično reakcionarno avstrijsko monarhijo ter z naprednimi idejami prežetimi italijanskim prepovedom, vse to je vplivalo, da so naši predniki na plebiscitu 22. oktobra 1866 strnjeno glasovali za Italijo, ki jim je zagotavljala uživanje najširših svoboščin in spoštovanje pravic.

Ko zgodovinsko ocenjujemo položaj človeka v družbi pred sto leti in pozneje, opravičujemo takratno pomanjkanje svoboščin in udeležbo omejenega števila državljanov pri odločanju o javnih zadevah z nizko stopnjo demokracije zaradi splošne zaostalosti in sorazmerno švedno močnih konservativnih sil.

S podobnim opravičevanjem lahko gledamo na ravnanje, ki so ga bili deležni naši predniki od leta 1866 dalje. V obdobju združevanja Italije in konsolidiranja države same ni bilo razumevanja za pravice in potrebe drugih narodnosti v državi, zato je bila vsaka tudi plaho izražena zahteva glede pravic Slovencev, ocenjena kot nevarnost za državo in njeno celovitost. Naše ljudstvo je bilo v velikanski večini nepismeno, kar je bila takratna značilnost tudi drugih predelov Italije, poleg tega je pripadalo manjši narodnosti, ki se v evropskem merilu še ni uveljavila.

Fašistična strahovlada, ki je zadala tudi Vam, gospod predsednik, mnogo trpljenja, je hotela s silo zatreti naš jezik. Prgnalga ga je iz cerkva, iz javnih lokalov in s trgov, pa tudi v družinah, med štirimi stenami, ga je hotela zadušiti.

Ce torej še tako dobrohotno sodimo, kako se je našemu prebivalstvu krojila usoda do nastopa fašizma, in vidimo v krutosti fašizma njegovo notranjo zakonitost, ne moremo razumeti ravnanja, ki smo ga kot jezikovna oziroma narodnostna skupnost deležni po drugi svetovni vojni.

Demokratska ustava Republike, ki je izšla iz odporiškega gibanja in katere sotporec ste bili tudi Vi in ste, gospod predsednik, danes njen varuh, zagotavlja enakost vseh državljanov in varstvo jezikovnih manjšin ter njihovih posebnosti. Ta ustavna določila bi morala za nas Slovence v videmski pokrajini

pomeniti prelom s preteklostjo glede uživanja narodnostnih pravic. Pa ni tako. V marsičem je naš položaj slabši, kot je bil pred 100 leti.

Znatno število naših bratov je zaradi opisanega stanja asimilacijski proces odtujil naši narodnostni skupnosti, ustrahovanje iz preteklosti je močno oslabilo pripravljenost našega prebivalstva, da bi javno pokazalo svojo jezikovno pripadnost in je še bolj zmanjšalo število tistih, ki so pripravljeni terjati pravice; znano je, da so naši kraji najbolj pasivni dežele Furlanije-Julijske krajine, zato je porazni gospodarski položaj naših gorskih krajev pahnil v emigracijo najboljše moči: računamo, da jih je samo v zadnjih dvajsetih letih zapustilo domače ognjišče nad 15.000, kar predstavlja velik odstotek prebivalstva. Do skrajnosti je namerno skrčeno število duhovnikov slovenskega pokraja v naših župnijah, pred 60 leti jih je bilo namreč 55, sedaj jih je samo 15 in to zaradi tega, ker v te kraje nameščajo italijanske duhovnike, ki ne poznajo jezika vernikov, slovenske pa v Furlanijo.

Namesto, da bi strnjeno glasovanje za Italijo pred 100 leti prineslo izpolnitev najosnovnejših potreb prebivalstva, s katerim prištevamo v prvi vrsti izobraževanje v materinim jeziku, se namenoma mešajo pojmi o pripadnosti državi in pripadnosti narodu, zato da vse odklonitve opravičujejo. Namesto, da bi bilo prebivalstvo naših področij nagajeno za tolikokrat priznani in poudarjeno lojalnost italijanski državi, se tudi ta lojalnost izrablja za dokaz, da so naše želje in zahteve neupravičene.

Ne razumemo končno, zakaj se z nami, Slovenci Terske, Indrijske in Nadiških dolin, Rezijske ter Kanalske doline — ki je prišla v meje Italije 1918. leta — ravna drugače kot z goriškimi in tržaškimi Slovenci, ki jim na primer, zakon iz leta 1961 zagotavlja šole v materinem jeziku. Zal je bil predlog, da bi se omenjeni zakon razširil tudi na videmsko pokrajino, zavrnjen s pičlo večino glasov.

Gospod predsednik!

Posebno prijetno nam je in smo počaščeni, da Vas moremo pozdraviti kot najvišjega predstavnika Republike Italije in hkrati kot vztrajnega bojevnika za demokratske odnose med ljudmi in nasprotnika kričev in nasilja. Zaupajoč v Vaše vztrajne napore, da kot varuh ustave stalno opozarjate na njeno izpolnjevanje, in opirajoč se na Vaše demokratsko prepričanje, pričakujemo, da boste s svojim ugljedom odločilno pripomogli, da se prične urejati položaj naše narodnostne skupnosti v videmski pokrajini po ustavnih določilih in v duhu enciklike «Pacem in terris» pokojnega Janeza XXIII.

Verjemite, gospod predsednik, da bo zadovoljitev najosnovnejših potreb naše skupnosti pripomogla k še večji poglobitvi zvestobe in lojalnosti njenih pripadnikov do države, ki naj temelji na najbolj plemenitih načelih demokracije in pravičnosti.

Z globoko vladnostjo in spoštovanjem!

V Cedadu, dne 19. oktobra 1966. l.

Za odbor slovenske narodne skupnosti v videmski pokrajini
(Sledijo podpisi)

Glasbena Matica

Kulturni dom v Trstu

Danes, 28. oktobra ob 21. uri

Koncert orkestra Slovenske filharmonije

Dirigent:

Samo Hubad

Solist:

Dejan Bravničar (violina)

Spored:

A. Srebotnjak:

Kraška suita

F. Mendelssohn:

Koncert za violino in orkester v e-molu op. 64

M. Musorgski-Ravel:

Slike z razstave

Vstopnine: parter 1000 lir, balkon 600 lir, dijaki 400 lir. Prodaja vstopnic eno uro pred začetkom koncerta pri blagajni Kulturnega doma.

Interpelacija v zvezi z revanšistično manifestacijo v Florenci

Komunistični občinski svetovalci v Florenci: Marino Raicich, Roberto Marmugi, Alberto Cecchi in Luciano Ariani, so prve dni oktobra poslali tamkajšnjemu občinskemu odboru naslednjo interpelacijo:

«Podpisani občinski svetovalci vprašujejo ali je občinski odbor ob priliki shoda dalmatinskih beguncev, katerega se je udeležil tudi neki samozvani «svobodni» svet občine Zadar s samozvanim «županom», pooblastil mestnega župana, florentinskega, da se udeleži tega shoda, in ali soglašja z govorom, ki ga je ta imel na omenjenem shodu.

Iz poročil, ki so bila objavljena v tisku je razvidno, da je omenjeni shod imel revanšistični značaj, ki teži po tem, da bi ponovno sprožili diskusijo o sedanjih državnih me-

jah in po tem, da prejudicira odnose z jugoslovansko republiko, s katero ima Italija dobre politične, gospodarske in kulturne odnose.»

Dokončen grob skladatelja Venturinija v Boljuncu

V nedeljo 30. oktobra bodo prepeljali pozemske ostanke slovenskega skladatelja Frana Venturinija na pokopališče v Boljuncu, kjer jih bodo položili v dokončno grobnico. Sprevod izpred tržaškega pokopališča bo krenil ob 15.15, na pokopališče v Boljuncu pa bo prispel ob 15.30. Po položitvi krste v grobnico bo nagovor, pevski zbori pa bodo zapeli nagrobnico.

Ob 16. uri bo na rojstni hiši skladatelja na trgu v Boljuncu odkritje spominske plošče. Po tej svečanosti bo v vaški dvorani koncert pevskih zborov iz Boljunca, Doline, Ricmanj in Boršta.

Pevski zbor iz rudarskih Trbovelj bo gostoval v Trstu

Po osvoboditvi leta 1945. je pričelo po vsej slovenski zemlji živahno delovanje kulturno prosvetnih društev. Slovensko ljudstvo je bilo željno slovenske besede in pesmi, ki sta bili do tedaj pregnani iz mest in vasi ter sta našli zatočišče le v svobodnih gozdovih.

Leta 1952. je v Sloveniji prišlo do posebne prelomnice. Tedaj so se prosvetna društva preimenovala v delavsko prosvetna društva Svoboda. To preimenovanje je imelo svoj poseben pomen. Nova društva so se navezala na tradicije delavskih prosvetnih organizacij — Svobod iz predvojnih časov. V istem letu je bilo ustanovljeno tudi Delavsko prosvetno društvo Svoboda II. Trbovlje, ki se je takoj lotilo ustanavljanja pevskega zbora. Iz skromnih začetkov januarja 1953. je nastal kmalu zbor 42 pevcev, ki je že Prvega maja istega leta nastopil na reviji zasavskih Svobod v Zagorju in se dobro uveljavil.

Prvi samostojni koncert je pevski zbor DPD Svoboda II. Trbovlje imel na predvečer jugoslovanskega državnega praznika, 28. novembra 1953. Program je obsegal partizanske, umetne in slovenske narodne pesmi. Zbor je tedaj štel že preko 60 pevcev.

Prvega junija 1954 je trboveljski zbor proslavil krajevni občinski praznik. Za to priliko se je predstavil s povsem novim programom.

Leto za letom so se vrstili koncerti. Programi so postajali čedalje zahtevnejši. Na tekmovanju rudarskih pevskih zborov v Velenju, leta 1955, je trboveljski zbor dosegel v skupini mešanih zborov I. mesto in se tako uvrstil med zbere, ki so tekmovali v državnem merilu. V Kreki, kjer je bilo tekmovanje rudarskih zborov iz vse Jugoslavije

je trboveljski zbor v močni konkurenci zasedel drugo mesto.

Trboveljski zbor je v naslednjih letih nastopal z novimi pesmimi doma in v raznih krajih Slovenije. Posebno tesni stiki so nastali z DPD Svoboda Javornik. Zbor se je udeležil tudi v dveh republiških revijah v Kranju 1958. in 1959. leta, kjer je s sodobnim programom, doživljenim prenašanjem in čisto intonacijo osvojil vse poslušalce.

Zbor je nastopal s koncerti v raznih krajih Slovenije. Razen na Javorniku in v Zagorju je zbor nastopal na vseh proslavah doma, v Trbovljah, pa tudi na republiških proslavah na Ostrožnem pri Celju, in v Ljubljani, s ponovitvami svojih koncertov še v Sevnici, Velenju, Kisovcu, Kleku in v Sežani.

Leta 1965 se je zbor DPD Svoboda II. Trbovlje povezal s prosvetnim društvom Vesna v Križu pri Trstu ter se dogovoril za medsebojno sodelovanje in izmenjavanje gostovanj. Po uspelem gostovanju Vesne v Trbovljah preteklega aprila se je zopet odločil za gostovanje in bo nastopil 19. novembra zvečer v Ljudskem domu v Križu, 20. novembra popolne pa v Kulturnem domu v Trstu.

Zahvala PD „Slavec“ iz Ricmanj

Prosvetno društvo «Slavec» v Ricmanjih se zahvaljuje govornikom, pevskim zborom, dolinskemu godalnemu triu in vokalnemu kvartetu, godbi na pihala iz Brega in vsem, ki so pripomogli, da je proslava 70-letnice društva dobro uspela.

Lenin med ruskimi revolucionarji

Izpovedi...

Constantina von Neuratha, ki ga je sodišče v Nürnbergu obsodilo na 15 let ječe, so novembra 1954 pomilostili in izpustili zaradi slabega zdravja. Predsednik Heuss in kancler Adenauer sta mu brzojavila. Heussova brzojavka je bila naslednja: «Z radostnim zadoščanjem sem prebral novico, da je mučeništvo teh let za vas končano.»

Nemec ali ničesar ne ve ali pa se zelo natanko spominja. Poveljnik nacističnega taborišča v Auschwitzu Höss je zapisal za sodišče v Nürnbergu to-le izjavo:

«V Auschwitzu sem poveljeval do 1. decembra 1943 in cenim, da smo pogubili najmanj 2.500.000 žrtev z zaplinjevanjem in sežigom, najmanj še pol milijona pa jih je pomrlo za lakoto in boleznijo. Ta številka zajema približno 70 ali 80% vseh ljudi, ki so jih poslali kot ujetnike v Auschwitz... Poveljnik taborišča v Treblinki je uporabljal monoksid in po mojem njegova metoda ni bila zela učinkovita.»

Goriška kronika

Odgovor na vprašanja naših svetovalcev

Deželni odbornik za javna dela je pretekli teden odgovoril na vprašanja svetovalcev Jarca in Bergomasa glede cestnih odsekov, ki peljejo na mejna bloka pri Devetakih in Jamljah. V vlogi sta svetovalca vprašala kakšne ukrepe namerava sprejeti deželni odbor, da se dokončno uredita omenjeni cesti, ki sta sedaj v zelo slabem stanju.

Odbornik je odgovoril, da podjetje ANAS ni še prevzelo v upravo omenjena cestna odseka in da podzavljenje teh ni še predvideno, češ da ne povezujejo važno cestno omrežje onkraj meje, kot zahteva zakon 126 z dne 12.2.1958. in da torej ne predstavlja niti posebne koristi turističnega značaja.

To je nezadovoljiv odgovor. Ugotovitve, ki jih navaja odbornik, ne odgovarjajo resnični stvarnosti. V vladnem uradnem vestniku od 27. 3. 1959 sta oba omenjena odseka navedena v seznamu cest, ki se morajo poddržaviti. Tudi trditve, da cesti nimata turistične važnosti ne drži. Skozi oba mejna prehoda se v zadnjem času vrši živahen obsejni promet imetnikov propustnic in dvolastniških dovoljenj in bi se lahko še podvojil ali potrojil če bi bili cesti primerno upravljani saj bi se prebivalci doberdobske in tržiške občine posluževali teh prehodov raje kot onega pri Rdeči hiši v Gorici, ki je posebno ob sobotah in praznikih preobremenjen.

Odobritev sklepov občinskih uprav v Doberdobi in Sovodnjah

Pokrajinski odbor deželnega odbornišva za krajevne ustanove je pred kratkim odobril med drugim tudi naslednje sklepe občinskih uprav v Doberdobi in Sovodnjah:

Doberdob: Sprememba polic pritožnega zavarovanja knjig v občinski knjižnici; imenovanje preglednikov računov za občinski proračun za leto 1965; podaljšanje službe začasni občinski uradnici.

Sovodnje: Prošnja za deželni pri spevek za pomoč siromašnim dijakom v šolskem letu 1966-67; obnova pogodbe z ustanovo ONAIRC za otroške vrtnice v letih 1966-71; sprememba postavk v obračunu.

Števerjan:

Težave z vodovodom

Ze večkrat smo v našem listu pisali o nefunkcionalnosti števerjanskega vodovoda. Voda primanjkuje bodisi v poletnih mesecih bodisi tudi na jesen, ko jo kmetje nujno rabijo pri pranju in pripravljanju vinske posode. Peteklo poletje na primer, je števerjanska občinska uprava objavila razglas, v katerem je prosila občane, naj ne napajajo živine s pitno vodo in naj se v ta namen poslužujejo obstoječih vaških vodnjakov. Zaradi tega so nastale težave, ker ne razpolagajo vsi kmetje s takimi vodnjaki. To je že dokaz, da je problem vodovoda v Števerjanu pereč. Vodovod sicer obstaja, toda njegova zmogljivost je prešibka, da bi lahko zadostil potrebam občine. Če je stanje tako, kdo nosi za to odgovornost? Ko se je pred leti v občinskem svetu razpravljalo o načrtu vodovoda, so svetovalci opozicije kritizirali načrt, ker je bilo že takrat jasno, da ne bo mogel ustreči potrebam prebivalstva. Večinska skupina je takrat prezrla te kritike in zgrajen je bil vodovod, ki ni zmožen niti v začetku služiti svojemu namenu. Ze v prvih mesecih je bilo namreč potrebno voziti vodo v vas.

Sedaj občinska uprava skuša, odpraviti te pomanjkljivosti. Pri tem pa ne upošteva nasvetov občanov in opozicije. Iz goriškega vodovoda na Oslavju namerava napeljati do

rezervoarja v Števerjanu še eno cev, da bi se na ta način povečala zmogljivost vodovoda. Do sedaj pa si ni uprava še na jasnem kod bi speljala vodovodne cevi. Ze trikrat so v ta namen merili traso, toda vsakokrat drugod. Zadnjič, ko je bila trgatev v teku, so merili zemljo v bližini ceste Oslavje-Števerjan. Pri tem pa niso niti obvestili zainteresirane kmete. Zaradi tega so posestniki teh zemljišč nejevoljni. Ta nejevolja je upravičena, saj je števerjanska občinska uprava pred dvema letoma speljala vodovodne cevi na Valerišče po parcelah, ki so last kmetov, ne da bi se poprej z njimi dogovorila ter dobila potrebno privolitvev.

Policijski nastop proti tržaškim delavcem, ki so manifestirali proti sklepom vlade in CIPE je povzročil hudo ogorčenje. Ta nastop je bil v očitnem nasprotju s pravicami državljanov, ki jih določa ustava. S pendreki, solzilnimi bombami ni mogoče rešiti perečih problemov

Zakaj ne odgovorijo na naša vprašanja?

«Novi list» je odgovoril na članek, ki smo ga objavili o občnem zboru «Slovenske skupnosti» v Trstu. Pod krinko besne užaljenosti ni odgovoril na nobeno izmed trditev našega lista.

«Novi list», ki je sicer že pisal o tem, da bi morali Američani z vsó silo udariti po vietnamskih partizanih, zato, da bi tam končno zavladal mir; list, ki je «znanstveno» opravičeval ameriški rasizem, češ, da so črnci umazani, kričavi in nemoralni, poskuša sedaj trditi, da slovenski komunisti nismo na taki moralni višini, da bi z njimi lahko polemiziral. Ker pa v strupenem članku ni izpodbil nobene izmed naštetih trditev si dovoljujem še enkrat podčrtati sledeče:

1) Slovenska skupnost je zares značilno malomeščansko zavestno skupino, ki se (na osnovi starih razporeditev iz časa SHS — klerikalci, liberalci, krščanski socialci) zavzemajo za vključevanje v oblast (in podoblast). Ker pa jim bi na tako enostavno politično platformo Slovenci ne nasedli, ovijajo svoje težnje v bobneče «hejslovenstvo». Vsa njihova «borbenost» se izgubi v pokrajinskih in občinskih svetih. Kako naj bi si sicer razložili dejstvo, da je dr. Simčič (s svojim odločilnim) glasom podpiral odbor levega centra v tržaški občini, kljub tokim neizpolnjenim zahtevam Slovencev? Čemu, povejte, ni predstavnik «Slovenske skupnosti» v tržaškem pokrajinskem svetu glasoval za predlog, ki so ga postavili komunisti glede pravice do govora v slovenščini? In vendar je to isti predlog, ki ga je v deželnem svetu predložil dr. Škerk (komunisti so odločilno podpirali njegov predlog, krščanska demokracija pa ne).

2) Da bi članstvo «Slovenske skupnosti» ne izvajalo kontrole nad delovanjem vodstva, tega članstva

Slovensko gledališče

Kulturni dom v Trstu

MAKSIM GORKI

Na dnu

drama v štirih dejanjih

V nedeljo, 30. oktobra ob 16. uri
V četrtek, 3. novembra ob 16. uri
V petek, 4. novembra ob 16. uri
V nedeljo, 6. novembra ob 16. uri
Prodaja vstopnic vsak dan od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma. Rezervacije na tel. 734265.

ABONMAJI ZA SEZONO 1966-67 so na razpolago v Kulturnem domu vsak dan od 12. do 14. ure.

Proslave Oktobrske revolucije

Sobota, 5. novembra ob 20. uri:

v Ljudskem domu v Trstu
(ul. Madonnina 19)

Nedelja, 6. novembra ob 16. uri
v Ljudskem domu v Križu

Ponedeljek, 7. novembra ob 20. uri:
v kinodvorani v Miljah

Na prireditvah bo sodeloval znani ruski pevec
Vladimir

Koncesije AMMI in „Pertusoli“

Minister za državne udeležbe Bo je na vprašanje senatorja Vidalija v zvezi z delovanjem rudnika v Rajblju poudaril, da raziskovalna koncesija, ki so jo deželni organi pred časom izdali delniški družbi «Pertusola», ne obsega območja, na katerem deluje rajbeljski rudnik in niti ne širšega področja okrog nje. Dovoljenje za raziskovanje na tem področju so v izključni posesti rudniške organizacije AMMI. Omenjena organizacija je v zadnjem času zaprosila deželo Furlanijo-Julijsko krajino za vrsto dovoljenj za raziskovanje in sicer za vsa tista področja v okviru dežele, na katerih smatrajo srokovnjaki, da obstajajo nahajališča rude. AMMI je v tej zvezi doslej našlovala na deželne organe prošnjo za podelitev 39 raziskovalnih dovoljenj in to na površini, ki meri skupno 25.801 hektarov.

Deželni organi so do konca septembra 1966 izdali družbi AMMI dve dovoljenji in sicer za skupno 1261 hektarov v videmski pokrajini. V kratkem naj bi pristojni organi izdali omenjeni družbi še tretje dovoljenje za raziskave na področju okrog Prato Carnico.

Pred časom je deželna uprava izdala zasebni družbi «Pertusola» dovoljenje za tehnično raziskavo na področju «Alpe Vecchia» v bližini rudnika v Rajblju.

Slovenska šola

(Nadaljevanje s 1. strani)

je ministrski svet sprejel osnutek odloka o ustanovitvi stolic na srednjih šolah. Razveseljiva, čeravno zelo zakasnela vest. Izkušnje nas uče, da je pot od sprejema osnutka odloka pa do njegovega konkretnega izvajanja dolga. Bojimo se, pa da bo tokrat še daljša tudi zato, ker so bile vnešene nekatere spremembe, jih niso predvidevali odloki, ki so bili prej sprejeti. Bojimo se torej, da bo neurejeno stanje na slovenskih šolah še dalje trajalo.

Življenje šole je za kateri koli narod bistvenega pomena. Od tega, kako poteka njeno življenje, je odvisen razvoj vsega narodovega življenja. Zato je spričo obstoječega stanja naše šole naše vzemirjenje povsem upravičeno.

Toda ne smemo se prepustiti malodušju. Nasprotno, okrepljeni z zavestjo, da smo dali velik dežel v boju za slovensko šolo, da smo pozorno spremljali vsak njen gib, da smo jo v vseh okoliščinah ljubo-sumno čuvali, naš mora tudi danes krepiti v boju za dosego cilja, ki je pred nami. Še bolj kot v preteklosti moramo okrepiti naš skupen boj, ki naj prisili oblasti, da spremene svojo politiko ter končno rešijo vsa odprta vprašanja. V tem pravičnem boju mora vladati najširša enotnost.

Zaradi daljše prekinitve električnega toka v linotipiji nismo objavili vseh predvidenih člankov. Izostala je tržaška kronika. Prosimo za razumevanje.

Uredništvo

Zunanji svet

Američani bi radi razširili vojno

V Manili na Filipinih so se pod pokroviteljstvom ameriškega predsednika Johnsona zbrali na posvet predstavniki držav, ki sodelujejo pri ameriškem napadu na Vietnam. Razpravljali so o položaju v Aziji in «pomoči azijskim ljudstvom, da zboljšajo svoje življenjske razmere». Tako so namreč trobili v svet ameriški propagandisti in njihovi pomagači. Seveda, resnica je povsem drugačna. Na manilskem posvetu so se pogovarjali o tem, kako naj povečajo vojne napore ter raširijo agresivno vojno v Vietnamu.

Filipinski delavci so Johnsona in njegove lutke sprejeli tako, kot so vredni. Filipinska delavska stranka je pozvala svoje člane, naj protestirajo proti njim. V posebni izjavi, ki jo je dala stranka je med drugim rečeno, da miru v Vietnamu ne bo vsedotlej, dokler bodo ZDA vztrajale pri politiki vmešavanja v zadeve azijskih držav.

Predsednik Demokratične vietnamske republike Ho Si Minh je obsodil posvet v Manili ter poudaril, da je namen tega sestanka povečati sovražno dejavnost proti Vietnamu. V posebnem proglasu je med drugim podčrtal, da so Američani poslali v Južni Vietnam velike sile ter da brezobzirno bombardirajo Severni Vietnam. Medtem, ko Američani govorijo o miru in se sklicujejo na države, ki so se udeležile manilskega posveta, razširjajo vojno v Vietnamu in jo hočejo razplamteti tudi na druge dežele Jugovzhodne Azije.

Moskovska «Pravda» je v zvezi s posvetom v Manili zapisala: «Če hočejo ZDA razvijati vzajemno koristne odnose s Sovjetsko zvezo, morajo odstraniti glavne ovire pri teh odnosih, prenehati zločinske napade proti Demokratični vietnamski republiki, prenehati agresivna dejanja proti ljudstvu vsega Vietnama, spoštovati neodvisnost, nedotakljivost, suverenost in nedotakljivost drugih dežel in narodov.»

Tudi moskovska «Izvestja» so pisala o manilskem posvetu. Tako-le so zapisala: «Manilski posvet je poskus maskiranja ameriške agresije s kolektivno akcijo azijskih in tihoceanskih držav. Toda ta element maskiranja je popolnoma gojen, če so vsi udeleženci že zapleteni v aktivno sodelovanje v vietnamski pustolovščini ZDA, azijske države pa, ki pri tej pustolovščini ne sodelujejo, niso zastopane na manilskem posvetu. Kako naj se torej verjame v «dobre namene»? Kdo je dal tej skupini držav, v kateri so tudi tri, ki sploh niso azijske, pravico oblikovati usodo azijskega kontinenta?»

Glasilu Francoske komunistične partije «Humanité» pa piše v zvezi z manilskim posvetom tako-le: «Posvet je bil sklican očitno za to, da bi napravil vtis, da ZDA niso edine vpletene v vietnamsko vojno. To je sumljiva previdnost, zlasti ko gre za tako «neodvisne» vlade, kot so v Bagkoku ali Seulu, da vlade v Saigonu sploh ne omenjamo.»

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino
List izhaja dvakrat na mesec
Celoletna naročnina 1000 lir
Direktor Marija Bernetič
Odgovorni urednik
Anton Mirko Kapelj
Uredništvo in uprava:
Trst - Ul. Capitolina 3 - Telef.
44-046; 44-047
Tisk: Tip. Riva - Trst - Ul.
Torrebianca 12